

УДК 658.012.4: 339.654 (477)

МОНІТОРИНГ СТРАТЕГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Іванієнко Карина Вікторівна – викладач кафедри міжнародної економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
E-mail: karyna.ivaniienko@yandex.ru

Оцінка стратегічної ситуації є необхідною при формуванні нової стратегії розвитку експортного потенціалу промислових підприємств, при корегуванні поточної стратегії та при введенні стратегічних інновацій. Динамічність змін у конкурентному середовищі розвитку експортного потенціалу промислових підприємств актуалізує питання розробки методичного забезпечення та практичних рекомендацій щодо моніторингу стратегічної ситуації розвитку експортного потенціалу промислового підприємства.

Проблемам управління та розвитку експортного потенціалу підприємств присвятили свої праці такі науковці, як Кулішова Я. В. [1], Момот С. В. [2], Піддубна Л. І. та Пономаренко В. С. [3], Ліпич Л. Г., Фатенок-Ткачук А. О. [4] та ін. Проте недостатньо розробленими залишаються питання щодо науково-методичного обґрунтування системи моніторингу стратегічної ситуації розвитку експортного потенціалу промислового підприємства як передумови формування адаптивної стратегії його розвитку.

Рівень розвитку експортного потенціалу є динамічною характеристикою, що залежить від чисельності факторів середовища підприємства [5]. Підприємства вимушені переходити від періодичної оцінки стратегічної ситуації до організації моніторингу середовища розвитку експортного потенціалу, що дозволить приймати рішення по стратегічних розривах, тобто виявляти відхилення фактичних змін, що відбуваються у реальному середовищі, від обраних напрямків розвитку експортного потенціалу.

Реалізація цього виду управлінської діяльності дозволить створити інформаційне підґрунтя задля обґрунтування та вибору стратегічних альтернатив розвитку експортного потенціалу промислового підприємства.

Стратегічна ситуація розвитку експортного потенціалу являє собою конкретну сукупність умов і обставин, які розвиваються у часі і просторі, та визначають діяльність підприємства щодо розвитку експортного потенціалу.

Під моніторингом стратегічної ситуації розвитку експортного потенціалу промислового підприємства, на думку автора, слід розуміти вид управлінської діяльності, який передбачає постійне виявлення найбільш значущих факторів і показників по кожній зі складових експортного потенціалу, які комплексно та об'єктивно відображають особливості сучасного розвитку експортного потенціалу підприємств з погляду превентивного управління, регулюючи, таким чином, обсяг інформації в системі формування стратегії його розвитку.

Задля реалізація цілей формування адаптивної стратегії розвитку експортного потенціалу інструментарій моніторингу стратегічної ситуації розвитку експортного потенціалу промислового підприємства повинен відповідати певним вимогам та базуватися на науково обґрунтованій системі показників [6]: 1) стратегічна управлінська ситуація повинна містити кінцеву кількість факторів і описувати їх стан і взаємозв'язок; 2) стратегічна управлінська ситуація повинна містити тільки ті чинники, які істотно впливають на процес розвитку експортного потенціалу, оскільки врахувати вплив абсолютно всіх факторів при прийнятті стратегічного рішення неможливо; 3) стратегічна управлінська ситуація повинна включати в себе тільки ті чинники, які впливають на організацію в цей момент часу; 4) при описі стратегічної управлінської ситуації необхідно врахувати причини та наслідки її виникнення; 5) виділені чинники розвитку експортного потенціалу, якісні та кількісні параметри їх відображення повинні бути інформаційно-забезпечені (або можуть бути забезпечені); 6) виділені чинники розвитку експортного потенціалу, якісні та кількісні параметри їх відображення повинні мати зрозумілий техніко-економічний сенс; 7) виділені чинники розвитку експортного потенціалу, якісні та кіль-

кісні параметри їх відображення повинні використовуватися в науковому обігу економістів.

Процес моніторингу стратегічної ситуації розвитку експортного потенціалу здійснюється у декілька етапів: на першому етапі на основі попередніх досліджень як об'єкти моніторингу було обрано виробничий, інноваційно-технологічний, фінансовий, інтелектуально-кадровий, маркетинговий, організаційно-управлінський потенціали як складові експортного потенціалу промислових підприємств та результуючі показники експортної діяльності. Також на цьому етапі формується вхідний простір показників моніторингу та фактична база даних спостережень.

Далі, із метою усунення надлишкової інформації, сформовану базу фактичних даних слід опрацювати, вилучивши маловаріабельні величини, аномальні спостереження та дублюючі показники шляхом розрахунку коефіцієнтів варіації, методів робастного оцінювання, стандартизації значень та аналізу матриці парних кореляцій.

На останньому, третьому етапі з метою отримання перевірених, додатково уточнених висновків щодо стратегічної ситуації розвитку експортного потенціалу промислового підприємства методами економіко-математичного моделювання й оцінки факторів розвитку експортного потенціалу промислових підприємств було обрано факторний аналіз у сукупності із методами багатомірного шкалювання, спільне використання яких сприятиме якісній інтерпретації отриманих результатів, отриманих у результаті дослідження.

Апробація запропонованого підходу дозволяє побудувати структуровану систему показників, що дозволяють діагностувати рівень розвитку експортного потенціалу промислового підприємства за всіма напрямками аналізу.

Таким чином, застосування системи моніторингу стратегічної ситуації розвитку експортного потенціалу промислового підприємства дозволить створити інформаційну систему для діагностики рівня розвитку експортного потенціалу та є передумовою формування адаптивної стратегії його розвитку в динамічному конкурентному середовищі.

Література

1. Кулішова Я. В. Управління розвитком підприємств з зовнішньоекономічним потенціалом: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Я. В. Кулішова ; Донец. нац. ун-т. – Донецьк, 2010. – 20 с.
2. Момот С. В. Формування стратегії розвитку експортного потенціалу металургійних підприємств : Автореф. дис ... канд. екон. наук : 08.06.01 / Момот С. В. ; НАН України, Інститут економіки промисловості. – Донецьк, 2004. – 19 с.
3. Пономаренко В. С. Міжнародна конкурентоспроможність підприємства і диверсифікація експорту: науково-методичні аспекти аналізу та оцінки / В. С. Пономаренко, Л. І. Піддубна // Конкурентоспроможність: проблеми науки та практики : монографія / Під ред. В. С. Пономаренка, М. О. Кизима, О. М. Тищенко. – Х. : ФОП Лібуркіна Л. М. ; ВД «ІНЖЕК», 2009. – С. 7–22.
4. Ліпич Л. Г. Формування стратегії розвитку зовнішньоекономічної діяльності машинобудівних підприємств : монографія / Л. Г. Ліпич, А. О. Фатенок-Ткачук; Волин. нац. ун-т ім. Л. Українки. – Луцьк, 2010. – 218 с.
5. Іванієнко К. В. Розробка методичного забезпечення моніторингу та діагностики експортного потенціалу промислового підприємства для формування стратегії його розвитку / К. В. Іванієнко // Глобальні та національні проблеми економіки. Електронне наукове фахове видання Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. – № 10, 2016 р. – С. 345–352.
6. Піддубна Л. І. Фактори формування експортного потенціалу промислових підприємств / Л. І. Піддубна, К. В. Іванієнко // Управління розвитком. – 2015. – № 1. – С. 37–44.

